Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
της 12ης Νοεμβρίου 2020[1]

Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-354/20 PPU και C-412/20 PPU

L. και P.,
παρισταμένης της:
Openbaar Ministerie

[αιτήσεις του rechtbank Amsterdam (πλημμελειοδικείου Άμστερνταμ, Κάτω Χώρες) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Επείγουσα προδικαστική διαδικασία – Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις – Ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως – Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ – Παράδοση του κρατουμένου στη δικαστική αρχή εκδόσεως – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 47 – Δικαίωμα προσβάσεως σε ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο – Συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες σε σχέση με την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας του κράτους μέλους εκδόσεως του εντάλματος»

1. Το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί επί των προϋποθέσεων υπό τις οποίες η δικαστική αρχή εκτελέσεως ενός ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως (στο εξής: ΕΕΣ), το οποίο έχει εκδοθεί σύμφωνα με την απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ[2], δύναται, εάν αποδεικνύεται πραγματικός κίνδυνος προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων του εκζητουμένου, να αναστείλει την παράδοσή του.

2. Το Δικαστήριο, σε μείζονα σύνθεση, έκανε δεκτό ότι, μεταξύ των προσβολών των δικαιωμάτων αυτών που μπορούν να δικαιολογήσουν την άρνηση παραδόσεως του εκζητουμένου, περιλαμβάνεται η σχετική με τη δίκαιη δίκη (άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο εξής: Χάρτης). Αυτό μπορεί να συμβεί όταν οι συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες σε σχέση με την ανεξαρτησία των δικαστικών οργάνων του κράτους εκδόσεως του ΕΕΣ θέτουν σε κίνδυνο το εν λόγω θεμελιώδες δικαίωμα[3].

3. Για να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, το Δικαστήριο υιοθέτησε, με την απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος), την ίδια μέθοδο που είχε προηγουμένως χρησιμοποιήσει σε σχέση με τις συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες οι οποίες αφορούσαν, όχι την ανεξαρτησία των δικαστικών οργάνων, αλλά την κατάσταση στις φυλακές, κάτι που θα μπορούσε να θίξει την αξιοπρέπεια του προσώπου του οποίου η παράδοση αποφασιζόταν στο πλαίσιο ενός ΕΕΣ[4].

1 Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ισπανική.

2 Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (ΕΕ 2002, L 190, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009 (ΕΕ 2009, L 81, σ. 24) (στο εξής: απόφαση-πλαίσιο).

3 Απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality [C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, στο εξής: απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος].

4 Απόφαση της 5ης Απριλίου 2016, Aranyosi και Căldăraru (C-404/15 και C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, στο εξής: απόφαση Aranyosi και Căldăraru).

4. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, η δικαστική αρχή εκτελέσεως ενός ΕΕΣ οφείλει να εκτιμά, με συγκεκριμένο και ακριβή τρόπο, εάν, πέραν των συστημικών και γενικευμένων πλημμελειών που αφορούν την ανεξαρτησία των δικαστηρίων του κράτους εκδόσεως, υφίστανται σοβαρές και βάσιμες ενδείξεις ότι το εκζητούμενο πρόσωπο θα διατρέξει, σε περίπτωση παραδόσεώς του, τον κίνδυνο προσβολής του δικαιώματος που του παρέχει το άρθρο 47 του Χάρτη.

5. Το rechtbank Amsterdam (πλημμελειοδικείο Άμστερνταμ, Κάτω Χώρες) διερωτάται εάν, έναντι της επιδεινώσεως, μετά την απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος), των γενικευμένων πλημμελειών στην πολωνική δικαιοσύνη, μπορεί να αρνηθεί την παράδοση που του έχει ζητήσει δικαστήριο της εν λόγω χώρας, χωρίς να υποχρεούται να εξετάσει ενδελεχώς τις συγκεκριμένες περιστάσεις του ΕΕΣ.

6. Για τους λόγους που εκθέτω εν συνεχεία, προτείνω στο Δικαστήριο να επαναβεβαιώσει τη νομολογία που καθιέρωσε με την απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος). Συμμερίζομαι, δηλαδή, τη θέση που υποστήριξαν εν προκειμένω η Openbaar Ministerie (εισαγγελική αρχή, Κάτω Χώρες), η Βελγική και η Ιρλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή [5].

I. Κανονιστικό πλαίσιο

A. Δίκαιο της Ένωσης

1. Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση

7. Το άρθρο 7 ορίζει τα εξής:

«1. Το Συμβούλιο δύναται, βάσει αιτιολογημένης προτάσεως του ενός τρίτου των κρατών μελών, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αποφασίζοντας με την πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των μελών του και κατόπιν της έγκρισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, να διαπιστώσει την ύπαρξη σαφούς κινδύνου σοβαρής παραβίασης από κράτος μέλος των αξιών του άρθρου 2. Το Συμβούλιο, προτού προβεί στη διαπίστωση αυτή, ακούει το εν λόγω κράτος μέλος και δύναται, αποφασίζοντας με την ίδια διαδικασία, να του απευθύνει συστάσεις.

Το Συμβούλιο επαληθεύει τακτικά ότι εξακολουθούν να ισχύουν οι λόγοι που οδήγησαν στη διαπίστωση αυτή.

2. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα μετά από πρόταση του ενός τρίτου των κρατών μελών ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και αφού λάβει την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, δύναται να διαπιστώσει την ύπαρξη σοβαρής και διαρκούς παραβίασης από κράτος μέλος των αξιών του άρθρου 2, αφού καλέσει το εν λόγω κράτος μέλος να υποβάλει τις παρατηρήσεις του.

3. Εφόσον γίνει η αναφερόμενη στην παράγραφο 2 διαπίστωση, το Συμβούλιο δύναται να αποφασίζει, με ειδική πλειοψηφία, την αναστολή ορισμένων δικαιωμάτων τα οποία απορρέουν από την εφαρμογή των Συνθηκών ως προς το εν λόγω κράτος μέλος, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων ψήφου του αντιπροσώπου της κυβέρνησης αυτού του κράτους μέλους στο Συμβούλιο. Ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, το Συμβούλιο λαμβάνει υπόψη τις πιθανές συνέπειες μιας τέτοιας αναστολής στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις φυσικών και νομικών προσώπων.

5 Η Πολωνική Κυβέρνηση διαφωνεί με τη μείζονα προκείμενη του συλλογισμού της διατάξεως περί παραπομπής και υποστηρίζει ότι η απάντηση επί των ερωτημάτων της συνάγεται άνευ ετέρου από την απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος).

Οι υποχρεώσεις του εν λόγω κράτους μέλους, δυνάμει των Συνθηκών, εξακολουθούν, εντούτοις, να δεσμεύουν αυτό το κράτος μέλος.

[…]»

2. Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

8. Το άρθρο 47 («Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου») ορίζει τα εξής:

«Κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης, έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο παρόν άρθρο.

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικασθεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως. Κάθε πρόσωπο έχει τη δυνατότητα να συμβουλεύεται δικηγόρο και να του αναθέτει την υπεράσπιση και εκπροσώπησή του.

[…]»

3. Απόφαση-πλαίσιο 2002/584

9. Η αιτιολογική σκέψη 10 εξαγγέλλει τα εξής:

«Ο μηχανισμός του [ΕΕΣ] βασίζεται σε υψηλό επίπεδο εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών. Η εφαρμογή του εν λόγω μηχανισμού δύναται να ανασταλεί μόνο στην περίπτωση σοβαρής και διαρκούς παραβίασης από κράτος μέλος των αρχών που διατυπώνονται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 [ΣΕΕ], η οποία διαπιστώνεται από το Συμβούλιο κατ' εφαρμογή του άρθρου 7 παράγραφος 1 της εν λόγω συνθήκης με τις συνέπειες που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του ιδίου άρθρου.»

10. Κατά το άρθρο 1 («Ορισμός και υποχρέωση εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης»):

«1. Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης είναι δικαστική απόφαση η οποία εκδίδεται από κράτος μέλος προς τον σκοπό της σύλληψης και της παράδοσης από άλλο κράτος μέλος προσώπου που καταζητείται για την άσκηση ποινικής δίωξης ή για την εκτέλεση ποινής ή μέτρου στερητικών της ελευθερίας.

2. Τα κράτη μέλη εκτελούν κάθε ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης βάσει της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης και σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας απόφασης-πλαισίου.

3. Η παρούσα απόφαση-πλαίσιο δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την τροποποίηση της υποχρέωσης σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των θεμελιωδών νομικών αρχών, όπως διατυπώνονται στο άρθρο 6 [ΣΕΕ].»

11. Το άρθρο 6 («Προσδιορισμός των αρμόδιων αρχών») ορίζει τα εξής:

«1. Η δικαστική αρχή έκδοσης του εντάλματος είναι η δικαστική αρχή του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος που είναι αρμόδια για την έκδοση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως δυνάμει του δικαίου αυτού του κράτους.

2. Η δικαστική αρχή εκτέλεσης είναι η δικαστική αρχή του κράτους μέλους εκτέλεσης που είναι αρμόδια να εκτελέσει το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης δυνάμει του δικαίου αυτού του κράτους.

3. Κάθε κράτος μέλος ενημερώνει τη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου σχετικά με τη δικαστική αρχή που είναι αρμόδια σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο.»

12. Τα άρθρα 3, 4 και 4α απαριθμούν τους λόγους υποχρεωτικής και προαιρετικής μη εκτελέσεως του ΕΕΣ.

13. Το άρθρο 15 («Απόφαση για την παράδοση») προβλέπει τα εξής:

«1. Η δικαστική αρχή εκτέλεσης αποφασίζει, εντός των προθεσμιών και υπό τους όρους που καθορίζονται στην παρούσα απόφαση-πλαίσιο, για την παράδοση του προσώπου.

2. Εάν η δικαστική αρχή εκτέλεσης κρίνει ότι οι πληροφορίες που διαβιβάσθηκαν από το κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος δεν αρκούν ώστε να της επιτρέψουν να αποφασίσει για την παράδοση, ζητεί την κατεπείγουσα προσκόμιση των απαραίτητων συμπληρωματικών πληροφοριών, ιδίως σε σχέση με τα άρθρα 3 έως 5 και το άρθρο 8, και μπορεί να τάξει προθεσμία για την παραλαβή τους, λαμβάνοντας υπόψη της ότι είναι αναγκαίο να τηρηθούν οι προθεσμίες που ορίζονται στο άρθρο 17.

3. Η δικαστική αρχή έκδοσης του εντάλματος μπορεί να διαβιβάζει οποτεδήποτε στη δικαστική αρχή εκτέλεσης κάθε επιπλέον χρήσιμη πληροφορία.»

Β. Εθνικό δίκαιο

14. Η απόφαση-πλαίσιο μεταφέρθηκε στο ολλανδικό δίκαιο με τον Wet tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie[6], της 29ης Απριλίου 2004[7], όπως έχει τροποποιηθεί με τον νόμο της 22ας Φεβρουαρίου 2017[8].

ΙΙ. Διαφορές και προδικαστικά ερωτήματα

Α. Υπόθεση C-354/20 PPU

15. Στις 7 Φεβρουαρίου 2020, ο officier van justitie (εισαγγελέας, Κάτω Χώρες) ζήτησε από το αιτούν δικαστήριο να εκτελέσει ένα ΕΕΣ, εκδοθέν στις 31 Αυγούστου 2015 από το Sąd Rejonowy w Poznaniu (περιφερειακό δικαστήριο Πόζναν, Πολωνία), για τη σύλληψη και παράδοση ενός Πολωνού υπηκόου χωρίς κατοικία ή διαμονή στις Κάτω Χώρες, με σκοπό τη δίωξή του για διακίνηση ναρκωτικών και κατοχή πλαστού εγγράφου ταυτότητας.

16. Στις 24 Μαρτίου 2020, το rechtbank Amsterdam (πλημμελειοδικείο Άμστερνταμ) ανέστειλε τη διαδικασία προκειμένου ο εκζητούμενος και η εισαγγελική αρχή να υποβάλουν, υπό το πρίσμα της αποφάσεως Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος), τις παρατηρήσεις τους επί των πλέον πρόσφατων εξελίξεων στην Πολωνία σχετικά με το κράτος δικαίου, καθώς και επί των πιθανών συνέπειών τους όσον αφορά την παράδοση του πρώτου.

6 Νόμος περί εφαρμογής της αποφάσεως-πλαισίου του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

7 Stb. 2004, 195.

8 Stb. 2017, 82.

17. Μετά την υποβολή των παρατηρήσεων αυτών, το rechtbank Amsterdam (πλημμελειοδικείο Άμστερνταμ) ζήτησε, στις 12 Ιουνίου 2020, από την εισαγγελική αρχή να απευθύνει ορισμένες ερωτήσεις στο δικαστήριο εκδόσεως. Το τελευταίο απάντησε σε όλες τις υποβληθείσες ερωτήσεις, πλην εκείνων που αφορούσαν το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο, Πολωνία), ως προς τις οποίες κάλεσε το αιτούν δικαστήριο να απευθυνθεί απευθείας στο ίδιο το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο).

18. Η εισαγγελική αρχή υπέβαλε στο Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) τις ερωτήσεις που το αφορούσαν, αλλά δεν έλαβε απάντηση.

19. Στο πλαίσιο αυτό, το rechtbank Amsterdam (πλημμελειοδικείο Άμστερνταμ) υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Αντιβαίνει στην απόφαση-πλαίσιο […], στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ ή/και στο άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη η εκτέλεση ΕΕΣ από μέρους της δικαστικής αρχής εκτελέσεως, όταν, μετά την έκδοση του εν λόγω ΕΕΣ, οι διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας του κράτους μέλους εκδόσεως του εντάλματος έχουν τροποποιηθεί κατά τρόπον ώστε το εκδόν δικαστήριο να μην πληροί πλέον τις απαιτήσεις αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας διότι οι διατάξεις αυτές δεν εγγυώνται πλέον την ανεξαρτησία του;

2) Αντιβαίνει στην απόφαση-πλαίσιο […] και στο άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη η εκτέλεση ΕΕΣ από μέρους της δικαστικής αρχής εκτελέσεως όταν η τελευταία διαπιστώνει ότι στο κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος υφίσταται πραγματικός κίνδυνος προσβολής του θεμελιώδους δικαιώματος κάθε κατηγορουμένου –άρα και του εκζητουμένου– σε ανεξάρτητο δικαστήριο, χωρίς να έχει σημασία ποια δικαστήρια του εν λόγω κράτους μέλους είναι αρμόδια για τις διαδικασίες στις οποίες θα υποβληθεί ο εκζητούμενος ούτε ποια είναι η προσωπική κατάσταση του εκζητουμένου ή η φύση του αδικήματος για το οποίο διώκεται ή ποιο είναι το πραγματικό πλαίσιο που αποτέλεσε τη βάση για την έκδοση του ΕΕΣ, κίνδυνος ο οποίος οφείλεται στο γεγονός ότι λόγω συστημικών και γενικευμένων πλημμελειών τα δικαστήρια του κράτους μέλους εκδόσεως του εντάλματος δεν είναι πλέον ανεξάρτητα;

3) Αντιβαίνει στην απόφαση πλαίσιο […] και στο άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη η εκτέλεση ΕΕΣ από μέρους της δικαστικής αρχής εκτελέσεως, όταν η τελευταία διαπιστώνει ότι:

– στο κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος κάθε κατηγορούμενος διατρέχει πραγματικό κίνδυνο προσβολής του θεμελιώδους δικαιώματός του σε δίκαιη δίκη, ο οποίος οφείλεται σε συστημικές και γενικευμένες πλημμέλειες σχετικά με την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης στο εν λόγω κράτος μέλος,

– για τον λόγο αυτόν οι ως άνω συστημικές και γενικευμένες πλημμέλειες δεν είναι απλώς ικανές να επηρεάσουν αρνητικά τα δικαστήρια του εν λόγω κράτους μέλους που είναι αρμόδια για τις διαδικασίες στις οποίες θα υποβληθεί ο εκζητούμενος, αλλά όντως τα επηρεάζουν αρνητικά, και,

– επομένως, υφίστανται σοβαροί και αποδεδειγμένοι λόγοι για να θεωρηθεί ότι ο εκζητούμενος θα διατρέξει πραγματικό κίνδυνο προσβολής του θεμελιώδους δικαιώματός του σε ανεξάρτητο δικαστήριο και, κατά συνέπεια, της ουσίας του θεμελιώδους δικαιώματός του σε δίκαιη δίκη,

ακόμη και αν ο εκζητούμενος, εκτός από τις ως άνω συστημικές και γενικευμένες πλημμέλειες, δεν εκφράζει συγκεκριμένους προβληματισμούς, η δε προσωπική του κατάσταση, η φύση του αδικήματος για το οποίο διώκεται, καθώς και το πραγματικό πλαίσιο που αποτέλεσε τη βάση του ΕΕΣ, παρά την ύπαρξη των εν λόγω συστημικών και γενικευμένων πλημμελειών, δεν προξενούν ανησυχίες ότι η εκτελεστική ή/και η νομοθετική εξουσία ασκούν συγκεκριμένες πιέσεις όσον αφορά την έκβαση της επίμαχης ποινικής διαδικασίας ή ότι θα την επηρεάσουν;»

Β. Υπόθεση C-412/20 PPU

20. Στις 23 Ιουνίου 2020, ο officier van justitie (εισαγγελέας, Κάτω Χώρες) ζήτησε από το αιτούν δικαστήριο να εκτελέσει ένα ΕΕΣ, εκδοθέν στις 26 Μαΐου 2015 από το Sąd okręgowy w Sieradzu (περιφερειακό δικαστήριο Sieradz, Πολωνία), για τη σύλληψη και παράδοση προσώπου που είχε καταδικαστεί από άλλο πολωνικό δικαστήριο σε ποινή στερητική της ελευθερίας[9].

21. Στις 17 Αυγούστου 2020, το εκζητούμενο πρόσωπο ζήτησε από το δικαστήριο αυτό να αναμείνει την απάντηση του Δικαστηρίου επί της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση C-354/20 PPU, αίτημα στο οποίο δεν αντιτάχθηκε η εισαγγελική αρχή.

22. Κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 20ής Αυγούστου 2020, το rechtbank Amsterdam (πλημμελειοδικείο Άμστερνταμ) αποφάσισε να προσθέσει ένα προδικαστικό ερώτημα σε εκείνα που είχαν υποβληθεί στην υπόθεση C-354/20 PPU, το οποίο έχει ως εξής:

«Αντιβαίνει στην απόφαση-πλαίσιο […], στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, [ΣΕΕ] και/ή στο άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη […] η εκτέλεση, εκ μέρους της δικαστικής αρχής εκτελέσεως, ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως το οποίο εκδόθηκε από δικαστήριο, εάν το τελευταίο δεν πληροί τις απαιτήσεις αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας –και δεν τις πληρούσε ούτε κατά τον χρόνο εκδόσεως του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως– καθόσον η νομοθεσία του κράτους μέλους εκδόσεως δεν εγγυάται την ανεξαρτησία του δικαστηρίου αυτού ούτε και την εγγυόταν κατά τον χρόνο εκδόσεως του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως;»

III. Διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

23. Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 31 Ιουλίου 2020 (υπόθεση C-354/20 PPU) και στις 3 Σεπτεμβρίου 2020 (υπόθεση C-412/20 PPU).

24. Το Δικαστήριο έκανε δεκτό το αίτημα εκδικάσεώς τους με την επείγουσα διαδικασία και αποφάσισε τη συνεκδίκασή τους.

25. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν οι εκπρόσωποι των εκζητουμένων προσώπων, η εισαγγελική αρχή, η Ολλανδική και η Πολωνική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή. Όλοι οι ανωτέρω παρέστησαν στην επ' ακροατηρίου συζήτηση της 12ης Οκτωβρίου 2020, στην οποία μετέσχον επίσης η Βελγική και η Ιρλανδική Κυβέρνηση.

IV. Ανάλυση

Α. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

1. Κρίσιμη διάταξη της αποφάσεως-πλαισίου

26. Τόσο το διατακτικό όσο και το σκεπτικό των διατάξεων περί παραπομπής αναφέρονται γενικώς στην απόφαση-πλαίσιο, χωρίς να προσδιορίζουν το άρθρο του οποίου ζητείται η ερμηνεία.

9 Συγκεκριμένα, προκειμένου να εκτίσει τους υπολειπόμενους επτά μήνες μιας ποινής στερητικής της ελευθερίας διάρκειας ενός έτους, η οποία είχε επιβληθεί με την απόφαση της 18ης Ιουλίου 2019 του Sąd rejonowy w Wieluniu (περιφερειακού δικαστηρίου Wielún, Πολωνία), για τα αδικήματα της απειλής και βίας.

27. Ωστόσο, και όπως στην υπόθεση στην οποία ανάγεται η απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος), από τις διατάξεις περί παραπομπής συνάγεται ότι το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται στον κανόνα του άρθρου 1, παράγραφος 3, της αποφάσεως-πλαισίου.

2. Δικαιολογητική βάση των προδικαστικών παραπομπών

28. Στη διάταξη περί παραπομπής στην υπόθεση C-354/PPU, το rechtbank Amsterdam (πλημμελειοδικείο Άμστερνταμ) αναφέρει ότι δεν διακρίνει κανέναν από τους λόγους των άρθρων 3 έως 5 της αποφάσεως-πλαισίου για τον οποίον θα μπορούσε να αρνηθεί την εκτέλεση του ΕΕΣ[10]. Αν και η διάταξη περί παραπομπής στην υπόθεση C-412/20 PPU δεν περιέχει ανάλογη παρατήρηση, μπορεί, εντούτοις, να υποτεθεί ότι συμβαίνει το ίδιο.

29. Φρονεί, ωστόσο, ότι «οι πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις στην Πολωνία όσον αφορά την ανεξαρτησία της πολωνικής δικαιοσύνης»[11] θα μπορούσαν να αποτελέσουν επαρκή λόγο για την άρνηση εκτελέσεως του ΕΕΣ. Διερωτάται εάν οι νομοθετικές αυτές μεταρρυθμίσεις επηρεάζουν, αυτές καθεαυτές, την εκτέλεση του ΕΕΣ, εξαιτίας του κινδύνου προσβολής του δικαιώματος του εκζητουμένου σε δίκαιη δίκη ενώπιον ανεξάρτητου δικαστηρίου, το οποίο κατοχυρώνεται από το άρθρο 47 του Χάρτη.

30. Όπως εκτίθεται στη διάταξη περί παραπομπής στην υπόθεση C-354/20, πριν από τις προαναφερθείσες μεταρρυθμίσεις και μετά την έκδοση της αποφάσεως Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος), το αιτούν δικαστήριο θεωρούσε ότι στην Πολωνία υφίσταται πραγματικός κίνδυνος προσβολής του προαναφερθέντος δικαιώματος λόγω των συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών όσον αφορά την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας αυτού του κράτους μέλους.

31. Βάσει της παραδοχής αυτής, το rechtbank Amsterdam (πλημμελειοδικείο Άμστερνταμ) συνήθιζε να εξετάζει τα ΕΕΣ που εξέδιδαν τα πολωνικά δικαστικά όργανα υπό την καθιερωθείσα με την απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος) διπλή οπτική. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή εξέταζε: α) εάν οι πλημμέλειες αυτές μπορούσαν να έχουν αντίκτυπο στα δικαστικά όργανα που ήταν αρμόδια για τις διαδικασίες στις οποίες θα υποβαλλόταν το εκζητούμενο πρόσωπο, και β) σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, εάν υφίσταντο σοβαροί και αποδεδειγμένοι λόγοι για να θεωρηθεί ότι το πρόσωπο αυτό διέτρεχε πραγματικό κίνδυνο προσβολής του δικαιώματός του σε ανεξάρτητο δικαστήριο.

32. Κατά το αιτούν δικαστήριο, η προσέγγιση αυτή μπορεί να μην είναι πλέον ενδεδειγμένη, λαμβανομένων υπόψη των νομοθετικών μεταρρυθμίσεων που έχουν κατά τους τελευταίους μήνες συντελεστεί στην Πολωνία. Οι τροποποιήσεις αυτές έχουν ως συνέπεια οι συστημικές και γενικευμένες πλημμέλειες όσον αφορά την πολωνική δικαιοσύνη να είναι τέτοιες ώστε να μη διασφαλίζεται σε κανέναν κατηγορούμενο ενώπιον των πολωνικών δικαστηρίων το δικαίωμα σε ανεξάρτητο δικαστήριο, ανεξαρτήτως της προσωπικής του καταστάσεως, της φύσεως του αδικήματος για το οποίο διώκεται και των πραγματικών περιστατικών που αποτέλεσαν τη βάση για την έκδοση του ΕΕΣ.

10 Σημείο 4 της διατάξεως περί παραπομπής στην υπόθεση C-354/20 PPU.
11 Όπ.π.

33. Στο νέο αυτό πλαίσιο, θα ήταν, κατά την άποψή του, εκ νέου δυνατή η άρνηση εκτελέσεως του ΕΕΣ, χωρίς να απαιτείται να εξετάζεται ειδικώς εάν οι συστημικές πλημμέλειες έχουν αρνητικές συνέπειες για τα *συγκεκριμένα* δικαστήρια που καλούνται να δικάσουν το εκζητούμενο πρόσωπο και εάν το πρόσωπο αυτό, ως εκ της προσωπικής του καταστάσεως, διατρέχει πραγματικό κίνδυνο προσβολής του δικαιώματός του σε δίκαιη δίκη [12].

34. Στη διάταξη περί παραπομπής στην υπόθεση C-412/20 PPU επισημαίνεται, επιπλέον, ότι, εν αντιθέσει προς την υπόθεση C-354/20 PPU, το ΕΕΣ: α) έχει ως σκοπό την εκτέλεση ποινής στερητικής της ελευθερίας, και β) εξεδόθη στις 26 Μαΐου 2020, ήτοι, μετά τα γεγονότα των οποίων η εξέλιξη καταδεικνύει μια αυξημένη πίεση στην ανεξαρτησία των πολωνικών δικαστηρίων.

Β. Επί της ουσίας

35. Τα πλέον σημαντικά, από γενικής απόψεως, προδικαστικά ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου, είναι τα σχετικά με τη δυνατότητα αρνήσεως εκτελέσεως ενός ΕΕΣ όταν στο κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος δεν υφίστανται ανεξάρτητα δικαστήρια εξαιτίας των συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών που επηρεάζουν την ανεξαρτησία τους (δεύτερο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-354/20 PPU και μοναδικό προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-412/20 PPU).

36. Σε μια τέτοια γενικευμένη περίπτωση θα πρέπει, εν συνεχεία, να εξεταστεί εάν είναι δυνατή η άρνηση εκτελέσεως ενός ΕΕΣ, ακόμη και αν «το εκζητούμενο πρόσωπο […] δεν [έχει] εκφρά[σ]ει συγκεκριμένους προβληματισμούς επ' αυτών, η δε προσωπική του κατάσταση, η φύση του αδικήματος για το οποίο διώκεται, καθώς και το πραγματικό πλαίσιο που αποτέλεσε τη βάση του ΕΕΣ […] δεν προξενούν ανησυχίες ότι η εκτελεστική ή/και η νομοθετική εξουσία ασκούν συγκεκριμένες πιέσεις όσον αφορά την έκβαση της επίδικης ποινικής διαδικασίας ή ότι θα την επηρεάσουν» (τέταρτο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-354/20 PPU).

37. Η απάντηση στα ερωτήματα αυτά πρέπει να συμπληρωθεί από τον καθορισμό του χρονικού σημείου που είναι κρίσιμο προκειμένου να διαπιστωθεί εάν το δικαστήριο εκδόσεως του ΕΕΣ είναι ανεξάρτητο (πρώτο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-354/20 PPU και μοναδικό προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-412/20 PPU).

38. Κατά την κρίση μου, η απάντηση επί του δευτέρου και του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος στην υπόθεση C-354/20 PPU πρέπει, λογικά, να προηγηθεί του πρώτου: μόνον αφού γίνει δεκτό ότι η δικαστική αρχή εκτελέσεως ενός ΕΕΣ μπορεί να αρνηθεί να το εκτελέσει λόγω των συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών όσον αφορά την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας του κράτους μέλους εκδόσεως, έχει πλέον νόημα να τεθεί το ερώτημα εάν η άρνηση αυτή αφορά εξίσου τα ΕΕΣ που εκδόθηκαν προτού ή αφότου οι εν λόγω πλημμέλειες καταλήξουν στο σημείο που περιγράφει το αιτούν δικαστήριο.

12 Η θέση αυτή συμπίπτει με αυτήν που είχε προτείνει το High Court (ανώτερο δικαστήριο, Ιρλανδία) στην υπόθεση C-216/18 PPU, Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος), την οποία όμως δεν υιοθέτησε το Δικαστήριο. Κατά την ανάπτυξη των προτάσεών του στην υπόθεση αυτή (EU:C:2018:517), ο γενικός εισαγγελέας E. Tanchev υποστήριξε ότι «[τ]ο αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, στην περίπτωση που οι πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος του κράτους μέλους εκδόσεως του εντάλματος είναι ιδιαίτερα σοβαρές, ήτοι στην περίπτωση που το εν λόγω κράτος μέλος δεν σέβεται πλέον το κράτος δικαίου, οφείλει να αρνηθεί την παράδοση χωρίς να υποχρεούται να εξακριβώσει ότι ο ενδιαφερόμενος θα εκτεθεί σε τέτοιο κίνδυνο» (σημείο 98).

1. Επίπτωση των συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών σε σχέση με την ανεξαρτησία των δικαστηρίων του κράτους μέλους εκδόσεως στην εκτέλεση ενός ΕΕΣ

39. Το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι, πέραν των περιπτώσεων που προβλέπονται ρητώς στην απόφαση-πλαίσιο (άρθρα 3 έως 5), ένα ΕΕΣ μπορεί επίσης να μην εκτελεστεί όταν υφίστανται «εξαιρετικές περιστάσεις» που, λόγω της σοβαρότητάς τους, επιβάλλουν τον περιορισμό των αρχών της αμοιβαίας αναγνωρίσεως και εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών, επί των οποίων βασίζεται η δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις.

40. Μεταξύ αυτών των «εξαιρετικών περιστάσεων» περιλαμβάνονται όσες ενδέχεται να ενέχουν τον κίνδυνο ότι το εκζητούμενο πρόσωπο θα υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη [13], και, βεβαίως, όσες ενέχουν πραγματικό κίνδυνο προσβολής του θεμελιώδους δικαιώματος του προσώπου αυτού σε ανεξάρτητο δικαστήριο και, συνεπώς, σε δίκαιη δίκη, το οποίο αναγνωρίζεται από το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη [14].

41. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις –ήτοι, στις δύο επί των οποίων έχει μέχρι στιγμής αποφανθεί το Δικαστήριο– οι «εξαιρετικές περιστάσεις» απαιτούν να αποδεικνύεται η ύπαρξη «συστημικών ή γενικευμένων ελλείψεων» στο κράτος μέλος εκδόσεως, είτε σε σχέση με την ανεξαρτησία των εθνικών δικαστηρίων είτε σε σχέση με την κατάσταση ορισμένων ομάδων προσώπων ή ορισμένων κέντρων κρατήσεως.

42. Η διαπίστωση ότι συντρέχουν αυτού του είδους οι «εξαιρετικές περιστάσεις» εναπόκειται στη δικαστική αρχή εκτελέσεως, η οποία οφείλει, προς τον σκοπό αυτό, να έχει στη διάθεσή της «αντικειμενικά, αξιόπιστα, συγκεκριμένα και δεόντως επικαιροποιημένα στοιχεία» [15] που αποδεικνύουν τις εν λόγω συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες.

43. Μεταξύ των στοιχείων αυτών εκτιμήσεως, το Δικαστήριο έχει αναφερθεί, ιδίως, στα «στοιχεία […] που περιλαμβάνονται σε αιτιολογημένη πρόταση της Επιτροπής η οποία διατυπώθηκε κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7, παράγραφος 1, ΣΕΕ, τα οποία συντείνουν στην ύπαρξη πραγματικού κινδύνου προσβολής του θεμελιώδους δικαιώματος σε δίκαιη δίκη […] λόγω συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών όσον αφορά την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας» [16].

44. Εφόσον συντρέχουν τέτοιου είδους «εξαιρετικές περιστάσεις», το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η δικαστική αρχή εκτελέσεως δύναται να θέσει τέρμα στην προβλεπομένη από την απόφαση-πλαίσιο διαδικασία παραδόσεως. Πρόκειται, συνεπώς, για *εξαιρετική* αντίδραση εντός του πλαισίου της αποφάσεως-πλαισίου, η οποία, επαναλαμβάνω, δεν προβλέπει άλλους λόγους μη εκτελέσεως πέραν αυτών των άρθρων της 3 έως 5. Έναντι της *εξαιρετικότητας* των περιστάσεων που διαπιστώνονται σε κράτος μέλος, το δίκαιο της Ένωσης αντιδρά, συνεπώς, με *εξαιρετικούς* επίσης όρους [17].

45. Ωστόσο, η *εξαιρετική αυτή αντίδραση* έχει τα όριά της, υπό την έννοια ότι υπόκειται σε ορισμένες προϋποθέσεις. Η *εξαιρετικότητα* δεν φτάνει στο σημείο να καθιστά επιβεβλημένη την αυτόματη μη εκτέλεση όλων των ΕΕΣ που εκδίδει η δικαστική αρχή του κράτους μέλους ως προς το οποίο έχουν διαπιστωθεί συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες. Η αντίδραση του δικαίου της Ένωσης, αν και

13 Απόφαση της 5ης Απριλίου 2016, Aranyosi και Căldăraru (C-404/15 και C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, σκέψη 104).

14 Απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος) (σκέψη 59).

15 Απόφαση Aranyosi και Căldăraru (σκέψη 104).

16 Απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος) (σκέψη 79).

17 Κατά το Δικαστήριο, η εξαιρετική αυτή αντίδραση στηρίζεται, «αφενός, στο άρθρο 1, παράγραφος 3, της αποφάσεως-πλαισίου αυτής, το οποίο προβλέπει ότι η απόφαση-πλαίσιο δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την τροποποίηση της υποχρεώσεως σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των θεμελιωδών νομικών αρχών, όπως κατοχυρώνονται στα άρθρα 2 και 6 ΣΕΕ και, αφετέρου, στον απόλυτο χαρακτήρα του θεμελιώδους δικαιώματος που κατοχυρώνει το άρθρο 4 του Χάρτη» [απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος), σκέψη 45]. Σύμφωνα με την ίδια αυτή απόφαση, στηρίζεται επίσης στο άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη, καθ' ο μέρος το άρθρο αυτό αναγνωρίζει το δικαίωμα σε ανεξάρτητο δικαστήριο και, ως εκ τούτου, σε δίκαιη δίκη [απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος), σκέψη 59].

σοβαρή, είναι μάλλον περιορισμένη, καθόσον επιβάλλει στη δικαστική αρχή εκτελέσεως την υποχρέωση να διερευνήσει εάν, υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως επί της οποίας οφείλει να αποφανθεί, οι πλημμέλειες αυτές μπορούν να οδηγήσουν σε πραγματική και ουσιαστική προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων του εκζητουμένου προσώπου.

46. Εάν οι συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες αφορούν την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, η δικαστική αρχή εκτελέσεως, αφού διαπιστώσει ότι οι πλημμέλειες αυτές ενέχουν πραγματικό κίνδυνο προσβολής του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη, «οφείλει, *σε δεύτερο στάδιο*, να εκτιμήσει, *κατά τρόπο συγκεκριμένο και ακριβή*, εάν, υπό τις περιστάσεις της εξεταζόμενης περιπτώσεως, συντρέχουν σοβαροί και αποδεδειγμένοι λόγοι για να θεωρηθεί ότι, μετά την παράδοσή του στο κράτος μέλος που εξέδωσε το ένταλμα, ο εκζητούμενος θα διατρέξει τέτοιο κίνδυνο» [18].

47. Σε τελική ανάλυση, η δυνατότητα αρνήσεως εκτελέσεως ενός ΕΕΣ για λόγους άλλους από εκείνους που προβλέπονται στα άρθρα 3 έως 5 της αποφάσεως-πλαισίου προϋποθέτει αυστηρή εξέταση εκ μέρους της δικαστικής αρχής εκτελέσεως, η οποία διαρθρώνεται σε δύο στάδια:

– σε πρώτο στάδιο, η δικαστική αρχή εκτελέσεως οφείλει να εκτιμήσει, λαμβανομένης υπόψη της γενικής καταστάσεως στο αιτούν κράτος μέλος, τον πραγματικό κίνδυνο προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

– Σε δεύτερο στάδιο, εφόσον διαπιστώσει τον ανωτέρω κίνδυνο, οφείλει να εξετάσει «με συγκεκριμένο και ακριβή τρόπο», εάν, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της υποθέσεως, το εκζητούμενο πρόσωπο θα διατρέξει τον κίνδυνο προσβολής του θεμελιώδους δικαιώματός του.

48. Το ζήτημα που εγείρει εν προκειμένω το αιτούν δικαστήριο είναι εάν η επιδείνωση των συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών στο κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος του επιτρέπει να απόσχει από το δεύτερο στάδιο της διπλής αυτής εξετάσεως.

49. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, η δικαστική αρχή εκτελέσεως δεν θα όφειλε να εξετάσει τις συγκεκριμένες περιστάσεις της υποθέσεως: θα μπορούσε απλώς να θέσει τέρμα στη διαδικασία παραδόσεως εάν οι πλημμέλειες ήταν τέτοιας εκτάσεως που να ισοδυναμούν με *ανυπαρξία* στο κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος μιας δικαστικής αρχής άξιας του ονόματος αυτού.

50. Η λύση που υποστηρίζει το αιτούν δικαστήριο, όσο ελκυστική και αν φαίνεται [19], δεν συνάδει με αυτή που έχει ήδη προκρίνει το Δικαστήριο. Επιπλέον, όπως επισημαίνει η Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις της, η άρνηση [20] εκτελέσεως *όλων* των ΕΕΣ που εκδίδονται από κράτος μέλος θα οδηγούσε πιθανώς σε ατιμωρησία πολλών ποινικών αδικημάτων [21].

18 Απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος) (σκέψη 68)· η υπογράμμιση δική μου.

19 Η ελκυστικότητά της δεν μπορεί, ωστόσο, να αποκρύψει μια κάποια ριζοσπαστικότητα. Στην υπόθεση C-216/18 PPU, Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος), η θέση της Επιτροπής επί του σημείου αυτού, όπως την εξέθεσε ο γενικός εισαγγελέας E. Tanchev στις προτάσεις του (EU:C:2018:517), ήταν ότι, «έστω και αν ήθελε διαπιστωθεί ότι το κράτος δικαίου στο κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος απειλείται σοβαρά [....], δεν μπορεί να αποκλειστεί να υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες διατηρείται η ικανότητα των δικαστηρίων να διεξάγουν δίκη με την αναγκαία ανεξαρτησία προκειμένου να διασφαλίζεται ο σεβασμός του θεμελιώδους δικαιώματος που κατοχυρώνεται στο άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη» (σημείο 108). Στο σημείο 27 των γραπτών παρατηρήσεών της στην υπόθεση C-354/20 PPU, η Επιτροπή επαναλαμβάνει, με άλλα λόγια, την ίδια αυτή θέση.

20 Στη διάταξη περί παραπομπής στην υπόθεση C-354/20 PPU, το αιτούν δικαστήριο αναγνωρίζει ότι ενδεχόμενη καταφατική απάντηση στα ερωτήματά του θα συνεπαγόταν, «εν τοις πράγμασι, αναστολή όλων των παραδόσεων προς την Πολωνία, έως ότου η πολωνική νομοθεσία εγγυηθεί εκ νέου την ανεξαρτησία των δικαστικών αρχών εκδόσεως» (σημείο 19).

21 Σημείο 30 των γραπτών παρατηρήσεών της. Η εισαγγελική αρχή εφιστά επίσης την προσοχή στο ενδεχόμενο η γενίκευση αυτή να καταστήσει ανεφάρμοστο, στο σύνολό του, το σύστημα παραδόσεως εντός της Ένωσης (τελευταίο σημείο των γραπτών παρατηρήσεών της).

51. Η Ολλανδική Κυβέρνηση αναφέρεται ομοίως στην υποχρέωση αποτροπής της ατιμωρησίας. Επιπλέον, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Βελγική Κυβέρνηση επισήμανε ότι η λύση που προτείνει το αιτούν δικαστήριο θα μπορούσε να είναι επιβλαβής για τα δικαιώματα των θυμάτων των αδικημάτων ως προς τα οποία εκζητείται το πρόσωπο κατά του οποίου απευθύνεται το ΕΕΣ [22].

52. Από άλλη οπτική, η αποδοχή της θέσεως του αιτούντος δικαστηρίου θα μπορούσε να εκληφθεί ως απονομιμοποίηση του επαγγελματικού έργου *όλων* των δικαστών της Δημοκρατίας της Πολωνίας, οι οποίοι, σε θέματα τόσο ευαίσθητα όπως αυτά που αφορούν το ποινικό δίκαιο, καταβάλλουν προσπάθεια να προσφύγουν στους μηχανισμούς δικαστικής συνεργασίας που προβλέπονται στην απόφαση-πλαίσιο. Στον κίνδυνο που, όσον αφορά την ανεξαρτησία τους, συνεπάγονται οι συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες, θα προστίθετο η αδυναμία συμμετοχής τους, ως αρχών εκδόσεως ή εκτελέσεως, στους μηχανισμούς αυτούς ενδοευρωπαϊκής συνεργασίας.

53. Με την απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος), το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι η ύπαρξη αιτιολογημένης προτάσεως της Επιτροπής, διατυπωθείσας βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, ΣΕΕ, προκειμένου το Συμβούλιο να διαπιστώσει την ύπαρξη σαφούς κινδύνου σοβαρής παραβιάσεως από τη Δημοκρατία της Πολωνίας των αξιών που μνημονεύονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, μπορούσε, σε συνδυασμό με άλλα στοιχεία, να αποτελέσει επαρκή βάση για να αποδειχθεί η ύπαρξη συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών στο εν λόγω κράτος μέλος σε σχέση με την ανεξαρτησία των δικαστηρίων του [23].

54. Παρά τη σοβαρότητα των πλημμελειών που υφίσταντο κατά τον χρόνο εκείνον, το Δικαστήριο απέκλεισε το ενδεχόμενο η δικαστική αρχή εκτελέσεως να μπορεί να αρνείται αυτομάτως και αδιακρίτως την εκτέλεση οποιουδήποτε ΕΕΣ εκδίδουν τα δικαστήρια της Δημοκρατίας της Πολωνίας.

55. Ο λόγος έγκειται στο ότι μια τέτοια συνολική λύση προβλέπεται μόνο για την περίπτωση που το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο *διαπιστώσει*, επισήμως, ότι το κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος παραβιάζει τις αξίες του άρθρου 2 ΣΕΕ.

56. Κατά τη διατύπωση του Δικαστηρίου, «από την αιτιολογική σκέψη 10 της αποφάσεως-πλαισίου προκύπτει ότι η εφαρμογή του μηχανισμού του [ΕΕΣ] *δύναται να ανασταλεί μόνο* στην περίπτωση σοβαρής και διαρκούς παραβιάσεως από κράτος μέλος των αρχών που διατυπώνονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, *η οποία διαπιστώνεται από το Συμβούλιο* κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7, παράγραφος 2, ΣΕΕ με τις συνέπειες που προβλέπονται στην παράγραφο 3 του ιδίου άρθρου» [24].

57. Συμφωνώ με το αιτούν δικαστήριο ότι, εάν η κατάσταση που ίσχυε κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος) ήταν ήδη ανησυχητική, τα μεταγενέστερα στοιχεία φαίνεται να μαρτυρούν επιδείνωσή της [25].

22 Η Βελγική Κυβέρνηση επικαλέστηκε την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) της 9ης Ιουλίου 2019, Romeo Castaño κατά Βελγίου (CE:ECHR:2019:0709JUD000835117), σχετικά με την προσβολή του κατοχυρούμενου από το άρθρο 2 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) δικαιώματος, σε εκείνες τις περιπτώσεις όπου τα κράτη αθετούν την υποχρέωση μεταξύ τους συνεργασίας, μέσω του μηχανισμού του ΕΕΣ, προκειμένου ο φερόμενος ως δράστης δολοφονίας και άλλων αδικημάτων να αχθεί ενώπιον της δικαιοσύνης.

23 Απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος) (σκέψη 69).

24 Απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος) (σκέψη 70).

25 Στην έκθεσή της του Σεπτεμβρίου 2020, σχετικά με την κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ένωση, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, στην Πολωνία, «[t]he reforms, impacting the Constitutional Tribunal, the Supreme Court, ordinary courts, the National Council for the Judiciary and the prosecution service, have increased the influence of the executive and legislative powers over the justice system and therefore weakened judicial independence». Commission Staff Working Document, 2020 Rule of Law Report, Country Chapter on the rule of law situation in Poland [SWD(2020) 320 τελικό].

58. Πράγματι, πέραν των νομοθετικών μεταρρυθμίσεων που μνημονεύονται στη διάταξη περί παραπομπής στην υπόθεση C-354/20 PPU, οι πλέον πρόσφατες αποφάσεις του Δικαστηρίου, στις οποίες αναφέρεται επίσης η διάταξη αυτή [26], καθιστούν σαφές ότι οι συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες όσον αφορά την ανεξαρτησία των δικαστηρίων της Δημοκρατίας της Πολωνίας ενδέχεται να θέτουν σε κίνδυνο τα θεμελιώδη δικαιώματα των προσώπων που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους.

59. Εν πάση περιπτώσει, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να διαπιστώσει, βάσει των στοιχείων που έχει στη διάθεσή του, εάν υπήρξε επιδείνωση των συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών που, το 2018, οδήγησαν το Δικαστήριο να αναγνωρίσει, κατ' εξαίρεσην και υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, ότι η αρχή εκτελέσεως ενός ΕΕΣ δύναται να αρνηθεί την εκτέλεσή του για λόγους διαφορετικούς από αυτούς που προβλέπονται ρητώς στην απόφαση-πλαίσιο.

60. Ωστόσο, ακόμη και αν η απειλή για την ανεξαρτησία των πολωνικών δικαστηρίων έχει επιταθεί κατ' αυτούς τους όρους, δεν είναι άνευ ετέρου δυνατή η αυτόματη και αδιάκριτη αναστολή εφαρμογής της αποφάσεως-πλαισίου έναντι οποιουδήποτε ΕΕΣ εκδίδουν τα δικαστήρια αυτά.

61. Η έσχατη αυτή λύση δεν συναρτάται τόσο με τον αριθμό και τη βαρύτητα των αποδεικτικών στοιχείων που επιτρέπουν να διαπιστωθεί η ύπαρξη πραγματικού κινδύνου προσβολής των δικαιωμάτων των πολιτών, όσο με τη *φύση* του οργάνου που είναι αρμόδιο να προβεί στη διαπίστωση αυτή και να ενεργήσει αναλόγως.

62. Σύμφωνα με την απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος), η δικαστική αρχή εκτελέσεως του ΕΕΣ δύναται, όταν διαπιστώνονται συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες στο κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος, να αρνηθεί την παράδοση του εκζητουμένου προσώπου εάν, λαμβανομένων υπόψη της προσωπικής καταστάσεώς του, της φύσεως του αδικήματος για το οποίο διώκεται και του πραγματικού πλαισίου που αποτέλεσε τη βάση εκδόσεως του ΕΕΣ, σχηματίσει την πεποίθηση ότι το πρόσωπο αυτό διατρέχει πραγματικό κίνδυνο προσβολής του θεμελιώδους δικαιώματος που του εγγυάται το άρθρο 47 του Χάρτη [27].

63. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο εκτελέσεως καλείται να εφαρμόσει την απόφαση-πλαίσιο όπως, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, αυτή πρέπει να ερμηνεύεται ώστε ο μηχανισμός του ΕΕΣ να συμβιβάζεται με τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ένωσης.

64. Σύμφωνα με την ερμηνεία αυτή, η αρχή της παραδόσεως διατηρείται, αν και διορθωμένη, υπό την έννοια ότι επιτρέπεται, κατ' εξαίρεσην, η άρνηση παραδόσεως, όταν, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων περιστάσεων της υποθέσεως, υφίσταται πραγματικός κίνδυνος προσβολής των δικαιωμάτων του εκζητουμένου προσώπου.

65. Αντιθέτως, η αυτόματη άρνηση εκτελέσεως όλων των ΕΕΣ λόγω της σοβαρότητας των συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών που διαπιστώνονται στο κράτος μέλος εκδόσεως ισοδυναμεί με άνευ όρων μη εφαρμογή της ίδιας της αποφάσεως-πλαισίου.

26 Ιδίως, αποφάσεις της 19ης Νοεμβρίου 2019, A. K. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982) και της 26ης Μαρτίου 2020, Miasto Łowicz και Prokurator Generalny (C-558/18 και C-563/18, EU:C:2020:234). Ομοίως, διάταξη της 8ης Απριλίου 2020, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-791/19 R, EU:C:2020:277).

27 Με τις προτάσεις του στην υπόθεση C-216/18, Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος) (EU:C:2018:517, σημείο 113), ο γενικός εισαγγελέας E. Tanchev έκλινε υπέρ της αποδοχής της θέσεως της Επιτροπής, η οποία είχε προτείνει, «ιδίως, να εξακριβωθεί αν το πρόσωπο για το οποίο εκδόθηκε το ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως είναι πολιτικός αντιφρονών ή είναι μέλος κοινωνικής ή εθνοτικής ομάδας που υφίσταται διακρίσεις. Η Επιτροπή προτείνει επίσης να ελεγχθεί, ιδίως, αν το αδίκημα για το οποίο διώκεται ο ενδιαφερόμενος έχει πολιτικό χαρακτήρα ή αν το καθεστώς που βρίσκεται στην εξουσία έχει προβεί σε δημόσιες δηλώσεις σχετικά με το αδίκημα αυτό ή την κύρωσή του». Στις περιπτώσεις των επίμαχων εν προκειμένω ΕΕΣ δεν φαίνεται να συντρέχουν αυτού του είδους τα χαρακτηριστικά.

66. Όπως έχω επανειλημμένως αναφέρει, η αιτιολογική σκέψη 10 της αποφάσεως-πλαισίου και η νομολογία του Δικαστηρίου δεν επιτρέπουν, στις περιπτώσεις αυτές, την άνευ όρων μη εκτέλεση των ΕΕΣ. Η έσχατη αυτή λύση προϋποθέτει μια συγκεκριμένη νομική πράξη: τη διαπίστωση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7, παράγραφος 2, ΣΕΕ, ότι το κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος υποπίπτει σε σοβαρή και διαρκή παραβίαση των αξιών του άρθρου 2 ΣΕΕ.

67. Ενώ η ύπαρξη συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών δύναται, κατά περίπτωση, να δικαιολογήσει τη μη εκτέλεση ενός ΕΕΣ, μόνον η επίσημη διαπίστωση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μιας σοβαρής και διαρκούς παραβιάσεως των αξιών του άρθρου 2 ΣΕΕ δύναται να δικαιολογήσει την αδιάκριτη μη εφαρμογή της αποφάσεως-πλαισίου και, συνεπώς, τη μη εκτέλεση όλων των ΕΕΣ που εκδίδουν τα δικαστήρια του οικείου κράτους μέλους.

68. Εκάστη εκ των δύο αυτών περιπτώσεων εκτυλίσσεται σε δύο διαφορετικά, από εννοιολογικής απόψεως, επίπεδα.

69. Στο πρώτο (απόφαση της δικαστικής αρχής εκτελέσεως), οι πλημμέλειες συνεπάγονται έναν *κίνδυνο* του οποίου η έκταση πρέπει να εκτιμηθεί στη συγκεκριμένη υπόθεση· εξ ου η ανάγκη το δικαστήριο εκτελέσεως να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες περιστάσεις της οικείας υποθέσεως.

70. Στο δεύτερο (παρέμβαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου), δεν πρόκειται πλέον για κίνδυνο, αλλά για συντελεσθείσα *παραβίαση* των αξιών του άρθρου 2 ΣΕΕ, η οποία έχει ως συνέπεια τη γενική μη εφαρμογή της αποφάσεως-πλαισίου.

71. Δεν είναι μόνον ότι στη μία περίπτωση πρόκειται για *κίνδυνο προσβολής* των δικαιωμάτων και στην άλλη για *παραβίαση* των αξιών του άρθρου 2 ΣΕΕ. Πιο συγκεκριμένα, στην πρώτη περίπτωση πρόκειται για *συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες* οι οποίες εντοπίζονται σε ένα καθεστώς εγγυήσεως των δικαιωμάτων, που, εξαιτίας των πλημμελειών αυτών, δεν λειτουργεί κατά τον τρόπο που η ίδια η έννομη τάξη επιτάσσει. Αντιθέτως, στη δεύτερη περίπτωση, αυτό που συμβαίνει είναι η ίδια η εξαφάνιση των προϋποθέσεων υπό τις οποίες ένα δικαστικό σύστημα μπορεί να προστατεύει τις κατά το άρθρο 2 ΣΕΕ αρχές του κράτους δικαίου.

72. Οι συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες που μπορούν να παρατηρηθούν σε σχέση με την ανεξαρτησία των πολωνικών δικαστηρίων δεν στερούν από τα τελευταία, κατά την άποψή μου, τον χαρακτήρα τους ως δικαιοδοτικών οργάνων. Εξακολουθούν να είναι δικαστήρια[28], ακόμη και αν η ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας, νοουμένης ως το σύνολο οργάνων που ασκούν δικαιοδοσία, απειλείται από τις κυβερνητικές δομές (ή, ακόμη, από την αντικανονική άσκηση των πειθαρχικών αρμοδιοτήτων). Η διαπίστωση των εν λόγω πλημμελειών, όσο σοβαρές και αν είναι αυτές, δεν αναιρεί την ιδιότητά τους ως δικαστηρίων[29].

28 Άλλως, οι επιπτώσεις θα μπορούσαν, ενδεχομένως, να επεκταθούν σε άλλα πεδία της δικαιοδοτικής δραστηριότητας, όπως αυτά της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις, ή τη νομιμοποίηση για την υποβολή προδικαστικών ερωτημάτων (άρθρο 267 ΣΛΕΕ), η οποία επιφυλάσσεται στα εν στενή εννοία δικαιοδοτικά όργανα.

29 Δεν τίθεται, συνεπώς, ζήτημα εφαρμογής της νομολογίας του Δικαστηρίου σχετικά με τη δικαστική φύση της εισαγγελικής αρχής για τους σκοπούς της εκδόσεως ενός ΕΕΣ. Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 27ης Μαΐου 2019, OG και PI (Εισαγγελίες Lübeck και Zwickau) (C-508/18 και C-82/19 PPU, EU:C:2019:456). Η έλλειψη ανεξαρτησίας μιας εισαγγελικής αρχής η οποία μπορεί να λαμβάνει οδηγίες σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο δεν αντιστοιχεί σε *συστημική ή γενικευμένη πλημμέλεια* στο θεσμικό καθεστώς της, αλλά σε ίδιο χαρακτηριστικό του εν λόγω καθεστώτος, το οποίο την απονομιμοποιεί να εκδίδει ΕΕΣ, αλλά όχι και να ενεργεί ως εισαγγελική αρχή. Αντιθέτως, η γενικευμένη έλλειψη ανεξαρτησίας των δικαστηρίων κράτους μέλους μπορεί να οφείλεται μόνο σε πλημμέλεια του δικαστικού συστήματος, καθόσον η Ένωση δεν επιτρέπει την προσχώρηση κρατών που δεν διαθέτουν ανεξάρτητα δικαστήρια.

73. Βεβαίως, οι συστημικές ή γενικευμένες αυτές πλημμέλειες μπορεί να είναι τόσο σοβαρές ώστε να δημιουργούν αναπόφευκτα αμφιβολίες ως προς τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων στο κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος. Αυτό θα μπορούσε να συμβεί εάν το πειθαρχικό καθεστώς των Πολωνών δικαστών χρησιμοποιείτο, εις βάρος της ανεξαρτησίας τους, ως μόνιμη απειλή για την υποταγή τους στην εκτελεστική εξουσία, είτε με ανάθεση της εφαρμογής του σε όργανα, ακόμη και δικαστικά [30], που δεν περιβάλλονται τις δέουσες εγγυήσεις είτε με χρήση της πειθαρχικής οδού με σκοπό την καταστολή καθόλα νόμιμων δικαστικών ενεργειών [31].

74. Συνεπώς, η αρμοδιότητα του δικαστηρίου εκτελέσεως περιορίζεται αυστηρά στο ΕΕΣ επί του οποίου οφείλει να αποφανθεί, η δε εκτίμησή του σχετικά με τις συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες πρέπει να αφορά τον ενδεχόμενο αντίκτυπό τους επί του συγκεκριμένου αυτού εντάλματος. Για τον λόγο αυτόν, η απόφασή του δύναται να επηρεάσει μόνο την εκτέλεση του συγκεκριμένου ΕΕΣ.

75. Αντιθέτως, η απόφαση σχετικά με τον σεβασμό των αξιών του άρθρου 2 ΣΕΕ αφορά τη γενική κατάσταση στο οικείο κράτος μέλος και αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η εκ μέρους του οποίου επίσημη διαπίστωση της παραβάσεως του άρθρου αυτού επηρεάζει, συνεπώς, τη συνολική εφαρμογή της αποφάσεως-πλαισίου σε σχέση με το εν λόγω κράτος μέλος.

76. Έναντι της επιδεινώσεως των συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών, και ελλείψει επίσημης διαπιστώσεως από πλευράς Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, το rechtbank Amsterdam (πλημμελειοδικείο Άμστερνταμ) οφείλει, συνεπώς, να επιδείξει ιδιαίτερη αυστηρότητα κατά την εξέταση των περιστάσεων σχετικά με το προς εκτέλεση ΕΕΣ [32], πλην όμως δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση να προβεί στη συγκεκριμένη αυτή εξέταση.

77. Στο σημείο αυτό, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι οι πληροφορίες τις οποίες, βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 2, της αποφάσεως-πλαισίου, ζητεί η δικαστική αρχή εκδόσεως πρέπει όχι μόνο να είναι κατάλληλες για τη διενέργεια της συγκεκριμένης εξετάσεως, αλλά και να περιορίζονται σε εκείνες που η δικαστική αρχή εκδόσεως είναι ευλόγως σε θέση να παράσχει [33].

78. Συνεπώς, σύμφωνα δε με τη νομολογία που καθιερώθηκε με την απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος), εφόσον το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεν έχει διαπιστώσει επισήμως μια σοβαρή και διαρκή παραβίαση στο κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος των αρχών του άρθρου 2 ΣΕΕ, «η δικαστική αρχή εκτελέσεως δεν δύναται, δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 3, της αποφάσεως-πλαισίου […], να μην εκτελέσει [ΕΕΣ] […] παρά μόνο υπό εξαιρετικές

30 Με την απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2019, A. K. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982, σκέψη 171), το Δικαστήριο έκρινε ότι εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να διαπιστώσει εάν, μετά την έναρξη ισχύος, στις 3 Απριλίου 2018, του ustawa o Sądzie Najwyższym (νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου), το πειθαρχικό τμήμα του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) μπορούσε να χαρακτηριστεί ανεξάρτητο και αμερόληπτο, κάτι ως προς το οποίο έπρεπε να εκτιμήσει εάν «οι αντικειμενικές συνθήκες της συστάσεως του οικείου οργάνου και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματά του, καθώς και ο τρόπος διορισμού των μελών του, δύνανται να προκαλέσουν στους πολίτες εύλογες αμφιβολίες ως προς τη στεγανότητα του οργάνου αυτού έναντι εξωτερικών στοιχείων, ειδικότερα δε έναντι της άμεσης ή έμμεσης ασκήσεως επιρροής εκ μέρους της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας, και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων και, ως εκ τούτου, δύνανται να έχουν ως αποτέλεσμα να μη δίδει το εν λόγω όργανο εντύπωση ανεξαρτησίας ή αμεροληψίας, στοιχείο που μπορεί να θίξει την εμπιστοσύνη την οποία πρέπει να εμπνέει η δικαιοσύνη στους πολίτες στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας». Με τη διάταξη της 8ης Απριλίου 2020, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-791/19 R, EU:C:2020:277), το Δικαστήριο ανέστειλε προσωρινώς την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων της πολωνικής νομοθεσίας στις οποίες στηρίζεται η αρμοδιότητα του πειθαρχικού τμήματος του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) να εκδικάζει πειθαρχικές υποθέσεις που αφορούν δικαστές.

31 Με την απόφαση της 26ης Μαρτίου 2020, Miasto Łowicz και Prokurator Generalny (C-558/18 και C-563/18, EU:C:2020:234, σκέψη 58), το Δικαστήριο, ενώπιον του οποίου προβλήθηκε η ύπαρξη πειθαρχικών διαδικασιών κατά Πολωνών δικαστών, έκρινε ότι «[δ]εν επιτρέπονται […] εθνικές διατάξεις οι οποίες ενδέχεται να εκθέτουν τους εθνικούς δικαστές σε κίνδυνο πειθαρχικών διαδικασιών λόγω του ότι υπέβαλαν στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως».

32 Συγκεκριμένα, όπως έχω ήδη εκθέσει, οφείλει να λάβει υπόψη την προσωπική κατάσταση του εκζητουμένου, τη φύση του αδικήματος για το οποίο διώκεται, καθώς και το πραγματικό πλαίσιο που αποτέλεσε τη βάση για την έκδοση του ΕΕΣ [απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος), σκέψη 75].

33 Δύο εκ των ερωτήσεων που απευθύνθηκαν στη δικαστική αρχή εκδόσεως στην υπόθεση C-354/20 PPU θα μπορούσαν να έχουν ως αποδέκτη το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο). Βλ. σημείο 17 των παρουσών προτάσεων.

περιστάσεις, υπό τις οποίες [...] διαπιστώνει, κατόπιν συγκεκριμένης και ακριβούς εκτιμήσεως της εξεταζόμενης περιπτώσεως, ότι συντρέχουν σοβαροί και αποδεδειγμένοι λόγοι για να θεωρηθεί ότι ο εκζητούμενος θα διατρέξει, μετά την παράδοσή του στην εκδούσα το ένταλμα δικαστική αρχή, πραγματικό κίνδυνο προσβολής του θεμελιώδους δικαιώματός του σε ανεξάρτητο δικαστήριο και, συνεπώς, της ουσίας του θεμελιώδους δικαιώματός του σε δίκαιη δίκη» [34].

79. Από τις διατάξεις περί παραπομπής συνάγεται ότι το αιτούν δικαστήριο δεν διακρίνει κάποιον από τους λόγους που προβλέπονται στην απόφαση-πλαίσιο για τον οποίον θα μπορούσε να αρνηθεί την παράδοση των δύο εκζητουμένων εν προκειμένω προσώπων. Επιπλέον, λαμβανομένης υπόψη της προσωπικής καταστάσεως των εκζητουμένων, της φύσεως των αδικημάτων για τα οποία διώκονται, του πραγματικού πλαισίου που αποτέλεσε τη βάση για την έκδοση των ΕΕΣ, αποκλείει τον κίνδυνο αδικαιολόγητης παρεμβάσεως στην ποινική διαδικασία.

80. Εάν ούτως έχουν τα πράγματα, η ενδεχόμενη επιδείνωση των συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών όσον αφορά το καθεστώς ανεξαρτησίας των πολωνικών δικαστηρίων δεν επιτρέπει στο αιτούν δικαστήριο να αρνηθεί άνευ ετέρου την εκτέλεση των επίμαχων ΕΕΣ.

2. Το κρίσιμο χρονικό σημείο για την εκτίμηση του κατά πόσον η αρχή εκδόσεως ενός ΕΕΣ έχει τον χαρακτήρα ανεξάρτητου δικαστικού οργάνου

81. Εάν, όπως υποστηρίζω, το δικαστικό όργανο εκτελέσεως του εντάλματος δεν δύναται, όταν διαπιστώνονται σοβαρές συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες όσον αφορά την ανεξαρτησία των δικαστηρίων του κράτους μέλους εκδόσεως, να θέσει τέρμα στη διαδικασία παραδόσεως χωρίς να εξετάσει τον πιθανό πραγματικό και ουσιαστικό αντίκτυπο των πλημμελειών αυτών στις περιστάσεις κάθε συγκεκριμένου ΕΕΣ, είναι, κατά την άποψη μου, άνευ σημασίας το εάν η επιδείνωση των πλημμελειών αυτών συνέβη πριν ή μετά την έκδοση του ΕΕΣ.

82. Τόσο εάν οι πλημμέλειες αυτές επιδεινώθηκαν πριν από την έκδοση του ΕΕΣ όσο και αν αυτό συνέβη μετά την έκδοσή του, κρίσιμο είναι εάν το δικαστικό όργανο εκδόσεως του εντάλματος (το οποίο καλείται να αποφασίσει για το μέλλον του εκζητουμένου μετά την παράδοσή του) διατηρεί την ανεξαρτησία του να αποφανθεί επί της καταστάσεως του εν λόγω προσώπου, χωρίς εξωτερικές παρεμβάσεις, απειλές ή πιέσεις.

83. Ο δικαστικός χαρακτήρας της διαδικασίας της αποφάσεως-πλαισίου δεν λήγει, όσον αφορά την αρχή που ζητεί την παράδοση του εκζητουμένου προσώπου, με την έκδοση του ΕΕΣ.

84. Όπως προκύπτει από το άρθρο 15 της αποφάσεως-πλαισίου, η δικαστική αρχή εκτελέσεως πρέπει να μπορεί ανά πάσα στιγμή να έλθει σε επαφή με έναν *δικαστικό* συνομιλητή στο κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος, κατά τρόπο ώστε να είναι σε θέση να αποφανθεί επί της παραδόσεως βάσει επαρκών και αξιόπιστων πληροφοριών που παρέχονται απευθείας από τη δικαστική αρχή εκδόσεως του εντάλματος.

34 Απόφαση Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος) (σκέψη 73). Κατά την Ολλανδική Κυβέρνηση, η προσέγγιση αυτή αντιστοιχεί σε αυτήν του ΕΔΔΑ, το οποίο δίδει ιδιαίτερη προσοχή στην εξέταση των ιδιαίτερων περιστάσεων προκειμένου να διαπιστωθεί εάν η έλλειψη ανεξαρτησίας ενέχει συγκεκριμένο κίνδυνο κατάφωρης στερήσεως δικαστικής προστασίας [αποφάσεις της 17ης Ιανουαρίου 2012, Othman (Abu Qatada) κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909 §§ 258 έως 262), και της 9ης Ιουλίου 2019, Kislov κατά Ρωσίας, (CE:ECHR:2019:0709JUD000359810 § 109)]. Στη νομολογία αυτή αναφέρθηκε και ο γενικός εισαγγελέας E. Tanchev με τις προτάσεις του στην υπόθεση C-216/18 (EU:C:2018:517, σημείο 109), επισημαίνοντας ότι, «για να ελέγξει εάν υφίσταται πραγματικός κίνδυνος κατάφωρης στερήσεως δικαστικής προστασίας, το ΕΔΔΑ λαμβάνει υπόψη, στην πράξη, όχι μόνο την κατάσταση στη χώρα προορισμού, αλλά και στοιχεία που αφορούν τον ίδιο τον ενδιαφερόμενο», με επίκληση της αποφάσεως του ΕΔΔΑ της 17ης Ιανουαρίου 2012, Othman (Abu Qatada) κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909 §§ 272 και 277 έως 279).

85. Πράγματι, δεδομένου ότι η διαδικασία παραδόσεως έχει σοβαρό αντίκτυπο στην ελευθερία[35], ενδέχεται να είναι αναγκαία η συγκέντρωση πρόσθετων πληροφοριών, που θα επιτρέψουν στη δικαστική αρχή εκτελέσεως να διαπιστώσει ποιες ακριβώς περιστάσεις αποτέλεσαν τη βάση για την έκδοση του ΕΕΣ και, ιδίως, υπό ποιες συνθήκες θα τελεί το εκζητούμενο πρόσωπο μετά την παράδοσή του.

86. Μόνο μια αρχή εκδόσεως που δεν έχει εν τω μεταξύ απολέσει την ιδιότητά της ως ανεξάρτητου δικαστηρίου είναι σε θέση να εγγυηθεί τον υψηλό βαθμό εμπιστοσύνης στον οποίον πρέπει να στηρίζεται η δικαστική αρχή εκτελέσεως αποφαινόμενη σχετικά με το προσήκον της παραδόσεως.

87. Η δικαστική αρχή εκτελέσεως οφείλει, συνεπώς, να ελέγξει εάν, υπό τις περιστάσεις εκάστου εκ των συγκεκριμένων ΕΕΣ που της έχουν διαβιβαστεί, το δικαίωμα του εκζητουμένου προσώπου ενδέχεται να τεθεί σε σοβαρό και πραγματικό κίνδυνο. Τούτο δε, επαναλαμβάνω, τόσο εάν οι συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες υφίσταντο ήδη κατά τον χρόνο εκδόσεως του ΕΕΣ όσο και εάν προέκυψαν μεταγενέστερα και εξακολουθούν να υφίστανται κατά τον χρόνο της ενδεχόμενης παραδόσεως του εν λόγω προσώπου.

88. Στην πρώτη περίπτωση, το δικαστήριο εκτελέσεως θα μπορούσε ευλόγως να διατηρεί αμφιβολίες ως προς τη νομιμότητα της εκδόσεως του ΕΕΣ. Στη δεύτερη, θα μπορούσε να διερωτηθεί ως προς τη μεταχείριση που ενδέχεται να τύχει το εκζητούμενο πρόσωπο μετά την παράδοσή του στο δικαστικό όργανο εκδόσεως.

89. Κρίσιμη, σε αμφότερες τις περιπτώσεις, είναι η εξέταση από το δικαστήριο εκτελέσεως του κατά πόσον η μία ή άλλη περίσταση μπορεί να συνιστά κίνδυνο για τα δικαιώματα του εκζητουμένου προσώπου εφόσον πραγματοποιηθεί η παράδοση.

90. Είναι, ωστόσο, αληθές ότι ο συγκεκριμένος κίνδυνος παραβάσεως του άρθρου 47 του Χάρτη, λόγω της μη ανεξαρτησίας της δικαστικής αρχής εκδόσεως, μειώνεται σημαντικά εάν η τελευταία ήταν ανεξάρτητη όταν εξέδωσε το ΕΕΣ, ακόμη και αν (θεωρητικώς) έπαυσε να είναι μεταγενέστερα.

91. Ο κίνδυνος αυτός μειώνεται επίσης όταν το ΕΕΣ εκδίδεται προκειμένου το εκζητούμενο πρόσωπο να εκτίσει μια ποινή στερητική της ελευθερίας που του είχε επιβληθεί σε χρόνο κατά τον οποίον δεν υφίσταντο αμφιβολίες ως προς το καθεστώς ανεξαρτησίας του ποινικού δικαστηρίου.

V. Πρόταση

92. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο rechtbank Amsterdam (πλημμελειοδικείο Άμστερνταμ, Κάτω Χώρες) ως εξής:

«Το άρθρο 1, παράγραφος 3, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, έχει την έννοια ότι:

ελλείψει επίσημης διαπιστώσεως εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7, παράγραφος 2, ΣΕΕ ότι υφίσταται σοβαρή και διαρκής παραβίαση από το κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος των αξιών του άρθρου 2 ΣΕΕ, η δικαστική αρχή εκτελέσεως δύναται να αρνηθεί την εκτέλεση ενός ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως μόνον αφού εκτιμήσει, με συγκεκριμένο και ακριβή τρόπο, ότι, λαμβανομένης υπόψη της καταστάσεως του εκζητουμένου

35 Υφίσταται το ενδεχόμενο στερήσεως της ελευθερίας για διάστημα έως 120 ημέρες, όπως επισήμανα με τις προτάσεις μου στις υποθέσεις OG (Εισαγγελία του Lübeck) και PI (Εισαγγελία του Zwickau) (C-508/18 και C-82/19 PPU, EU:C:2019:337, σημείο 58).

προσώπου, της φύσεως του αδικήματος για το οποίο διώκεται και του πραγματικού πλαισίου που αποτέλεσε τη βάση για την έκδοση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως, το πρόσωπο αυτό θα διατρέξει πραγματικό κίνδυνο προσβολής του θεμελιώδους δικαιώματός του σε δίκαιη δίκη, το οποίο κατοχυρώνεται από το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο κίνδυνος αυτός είναι πιθανός τόσο εάν οι συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες συνέτρεχαν ήδη κατά τον χρόνο εκδόσεως του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως όσο και εάν επήλθαν μεταγενέστερα και εξακολουθούν να υφίστανται κατά τον χρόνο της ενδεχόμενης παραδόσεως του εκζητουμένου προσώπου.»